

Hoe blikken leerlingen terug en vooruit na dit schooljaar?

Tussen 11 en 25 mei vertelden meer dan 5900 leerlingen via een vragenlijst van de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) hoe zij de laatste weken van het schooljaar hebben ervaren, en hoe ze vooruitblikken naar de start van volgend schooljaar.

Voor wie zichzelf weinig leestijd gunt, dit zijn onze belangrijkste conclusies:

- We vragen om leuke en verbindende activiteiten, op en buiten de school, volgend schooljaar echt weer op het programma te zetten. Leerlingen vinden dit erg belangrijk, en hebben dit gemist.
- De meningen en ideeën van leerlingen maken het schooljaar beter, of het nu gaat over de leuke activiteiten op school of de coronamaatregelen. Benut dat potentieel ook volgend schooljaar.
- We zijn blij dat de extra inspanningen voor de jongste en oudste leerlingen geloond hebben. We merken ook dat de andere leerlingen die zorg hebben gemist. In het bijzonder de vijfdejaars, hadden een zwaar jaar.
- Mondmaskers in de klas blijven een grote ergernis voor leerlingen. Dit jaar waren mondmaskerpauzes op scholen welkom geweest. We vragen de minister om voor volgend schooljaar op tijd te evalueren in welke contexten het dragen van een mondmasker op school nog nodig is.
- We roepen scholen op om fair te evalueren, op basis van alle gegevens die er zijn, en voorzichtig te zijn met bijkomende proeven en taken.
- Er is bij scholieren op dit moment geen breed draagvlak om de schoolvakanties te herzien.

Hieronder zetten we de resultaten op een rijtje. Alleen waar er opvallende verschillen zijn tussen leeftijd of onderwijsvormen, vermelden we dit.

Was het ondanks alles toch een beetje leuk dit jaar?

De grote meerderheid van de leerlingen (85%, waarvan 67% helemaal eens) vindt het belangrijk dat ze dit schooljaar kunnen afsluiten door minstens één leuke, fysieke activiteit te doen met de hele klas. Maar ongeveer de helft van de leerlingen (53%) is niet overtuigd dat ze het jaar ook echt op een leuke manier zullen kunnen afsluiten. In het eerste en het zesde jaar zijn er meer leerlingen die wel denken dat dat nog zal kunnen. Het gaat telkens om 41%. Bij de vijfdejaars is dat slechts 18%.

Een meerderheid (69%, waarvan 41% helemaal eens) geeft aan dat ze dit jaar door corona geen enkele leuke activiteit met hun klas hebben gedaan. In tso ligt dat cijfer hoger (81%) dan in het aso (65%). Bijna de helft van de leerlingen (47%) zegt dat hun school wel haar best deed om er toch een leuk schooljaar van te maken. 30% is (eerder) oneens. Leerlingen van het vijfde jaar zijn het minst vaak tevreden over de inspanningen van de school om van het voorbije jaar iets leuks te maken. Daar is slechts 36% het (eerder) eens dat hun school haar best deed. Dat staat in schril contrast met de eerstejaars (72%),

tweedejaars (65%) en zesdejaars (52%) die dat opvallend minder somber evalueren. Ook in tso en bso zijn iets minder leerlingen tevreden (36% en 37%) over de inspanningen van de school om er een leuk schooljaar van te maken. In aso gaat het om 47%.

Verdeeldheid over contacten met medeleerlingen en leerkrachten

De meningen zijn verdeeld als het gaat over contacten met leerkrachten en medeleerlingen. 43% is het eens (waarvan 11% helemaal eens) dat de meesten van hun leerkrachten wel begaan zijn met hoe het met hen gaat, maar 35% van de leerlingen vindt van niet. 41% geeft aan dat het dit jaar moeilijker was dan andere schooljaren om nieuwe vrienden te maken op school, al is 33% het daarmee oneens. Vijfdejaars geven vaker aan dit moeilijker te vinden. Daar gaat het om 48%, tegenover 28% in het tweede jaar. In het derde, vierde, en zesde ligt dit aandeel tussen 39 en 40%. Ook bij de leerlingen in het eerste jaar (37%), die alleen maar kunnen vergelijken met de lagere school.

Belang van inspraak

Slechts 25% van de bevroegde leerlingen (waarvan 7% helemaal eens) mocht mee nadenken over hoe ze dat dan konden doen. 52% is (eerder) oneens dat dat mocht op hun school. De ervaren inspraak over de invulling van het schooljaar is opnieuw hoger bij vooral de zesdejaars (40%) en de eerstejaars (35%). Zij zijn ook iets enthousiaster over wat de leerlingenraden deden om het jaar toch fijn te maken. 22% van de eerstejaars vindt dat school dit jaar toch een beetje plezanter was door de leerlingenraad. Dat percentage daalt tot 10% in het vijfde jaar. Bij de groep zesdejaars is opnieuw 17% het helemaal of eerder eens met deze stelling.

De mate van inspraak bij leerlingen correleert sterk met hun tevredenheid over de inspanning van de scholen. Op een schaal waarbij 1 = helemaal eens en 5 = helemaal niet eens, zien we volgende scores. Leerlingen die zich sterk betrokken voelen bij de invulling van het schooljaar geven gemiddeld een score van 1.74, leerlingen die zich redelijk betrokken voelen geven een 2.19; de leerlingen zonder mening een 2.48; de leerlingen die zich weinig betrokken voelen een 2.99 en de leerlingen die zich niet betrokken voelen een 3.85.

Leerlingen die aangeven een leerlingenraad te hebben op school zijn ook vaker tevreden over de inspanningen van de school dan leerlingen die geen leerlingenraad hebben (49% tegenover 30%). 44% van de leerlingen zonder leerlingenraad voelde zich ook helemaal niet betrokken bij het invullen van het schooljaar. In scholen met een leerlingenraad is dat 24%.

Wilden scholieren nog examens?

Een meerderheid van de scholieren (63%) zal ook op het einde van dit jaar voor alle vakken examens afleggen. 32% heeft wel examens, maar niet voor alle vakken. In de eerste graad zegt 29% van de leerlingen nog voor alle vakken een examen te krijgen. In de tweede graad is dat 62% en in de derde graad is dat 78%. Het percentage scholieren dat geen examens meer heeft is zeer klein en evolueert van de 6% in de eerste graad tot 3% in het zesde jaar.

Of scholieren dat goed vinden? **54% vindt eigenlijk dat alle examens in juni geannuleerd moesten worden** (waarvan 38% helemaal eens) en 57% vindt dat iedereen dit jaar een a-attest zou moeten krijgen (waarvan 39% helemaal eens). Bij de vijfdejaars zijn er meer stemmen die dat vinden (65%) dan bij de zesdejaars (50%).

Welke examens, taken, stage-opdrachten en toetsen tellen mee voor het rapport? Dat is voor 57% van de bevroegde leerlingen duidelijk (waarvan 28% helemaal eens).

64% vertrouwt erop dat hun leerkrachten de evaluatie op het einde van het schooljaar eerlijk en correct gaan doen. 33% is het daar helemaal mee eens, 18% is oneens.

En dat is maar goed ook. **Slechts 28% van de leerlingen die dit jaar nog examens zullen afleggen, geven aan dat ze daar even goed op voorbereid zijn als andere jaren.** 59% is het daar niet mee eens. In het tso voelt 22% zich even goed voorbereid. Bij de aso-leerlingen gaat het om 26%, tegenover 38% in het bso. De leerlingen van de derde graad voelen zich opvallend minder goed voorbereid op de examens (20%), tegenover 48% in de eerste graad en 30% in de tweede graad.

51% denkt dat corona een negatieve impact heeft op de resultaten. De vijfdejaars ervaren de impact van corona ook het sterkst, maar liefst 60% geeft aan dat de punten slechter zijn door corona. Tegenover 53% in de tweede graad, 49% in het zesde en 29% in de eerste graad.

36% weet dan ook niet of ze dit jaar geslaagd zullen zijn. 13% is al zeker dat dat niet het geval zal zijn. We weten natuurlijk niet hoe groot die onzekerheid in een normaal schooljaar is. Opvallend is wel dat de onzekerheid in het vijfde het grootst is. Daar twijfelt 42% bij het invullen van de bevraging over de eigen slaagkansen. In het zesde is dat 33%, in het eerste is dat 24%.

Wat vinden scholieren van de zomerscholen?

Slechts 5% geeft aan het zomerschool-aanbod bij hen in de buurt te kennen (waarvan 2% helemaal eens, tegenover 77% dat oneens is). **Voor 10% van de bevroegde scholieren lijkt de zomerschool een leuke manier om wat leerstof in te halen (waarvan 2% helemaal eens, tegenover 72% oneens)**

Of ze dan naar een zomerschool zouden gaan als ze leerachterstand hadden? 24% geeft aan van wel (waarvan 5% helemaal eens). Maar slechts 28 leerlingen (0,7%) bevestigen in de bevraging in mei dat ze ook echt gaan. 17% weet het nog niet.

Opvallend is wel dat **10% van de leerlingen in mei aangeeft dat ze zich door de school of door een leerkracht onder druk gezet voelen om in de vakantie naar een zomerschool te gaan.** Leerlingen in het bso ervaren die druk iets vaker (17%) dan anderen (7% aso, 13% tso). Tussen de leerjaren zien we geen opvallende verschillen. Alleen wie afstudeert, ervaart minder druk.

Hoe kijken laatstejaars naar de toekomst?

Daarover heerst er verdeeldheid binnen de groep bevroegde laatstejaars¹. Hoewel een meerderheid (67% waarvan 20% helemaal eens) denkt dat ze dit jaar genoeg hebben bijgeleerd om een goed diploma te halen, heeft 45% toch ook schrik dat ze door dit coronajaar een minder goed diploma of een minder goede job gaan hebben. 39% van de bevroegde laatstejaars deelt die schrik niet.

47% is het dan weer (eerder) eens dat het voor hun job niets uitmaakt dat ze dit jaar minder op school zijn geweest. 41% vindt dat hun school te weinig bezig was met de leerachterstand in te halen, maar 35% is het daar (eerder) niet mee eens.

Zijn scholieren tevreden over de coronamaatregelen op school?

60% van de bevroegde scholieren is blij dat de scholen voor een groot deel zijn open gebleven dit schooljaar. 23% van de scholieren deelt dat gevoel niet. De eerste graad en het zesde jaar zijn gemiddeld iets meer akkoord dat het een goede zaak was om de scholen open te houden dan de andere jaren.

De overgrote meerderheid van de bevroegde scholieren (81%, waarvan 41% helemaal eens) begrijpt waarom de coronamaatregelen op school gelden. Een meerderheid (74%) geeft dan ook aan dat hun school duidelijk communiceerde over de maatregelen. Maar 14% van de bevroegde scholieren is het daarmee oneens.

We zien een sterke positieve samenhang tussen de antwoorden van scholieren over de coronamaatregelen op de school. Scholieren die positief antwoorden op één stelling, zijn dat ook over de andere stellingen. Dus wie aangeeft dat de school goed communiceerde over de maatregelen, is ook positiever over het eigen begrip van de maatregelen, vaker blij dat de scholen zijn open gebleven en vinden de maatregelen op school minder vaak overdreven.

Slechts 30% (waarvan 6% helemaal eens) voelt zich ook veilig dankzij die maatregelen op school. 35% heeft dat gevoel niet. De eerstejaars voelen zich gemiddeld veiliger dankzij de maatregelen dan de anderen jaren. 41% vindt niet dat de coronamaatregelen op school overdreven zijn. Maar 35% geeft aan het daar (eerder) wel mee eens te zijn.

Inspraak bij de coronamaatregelen

Slechts 22% geeft aan dat de school hen heeft gevraagd wat ze vinden van de coronamaatregelen. Een meerderheid van 62% geeft aan dat dat niet het geval was. Ongeveer de helft van de leerlingen (51%) is het niet eens dat ze de meningen van jongeren aan bod zagen komen in de debatten over de maatregelen in de media. 23% geeft wel aan dat gezien te hebben.

¹ We legden de stellingen voor aan de scholieren die positief reageerden op de stelling 'Ik studeer dit schooljaar (normaal gezien) af'. We definiëren die groep als laatstejaars in dit rapport.

De leerlingen die bevroegd zijn geweest over de coronamaatregelen op school, zijn positiever over het eigen begrip van de maatregelen en vaker blij dat de scholen open bleven.

Welke maatregelen willen scholieren op 1 september zeker weg?

Deze corona maatregelen belanden het vaakst in de top 3 van de meest irritante maatregelen, die leerlingen op 1 september zeker weg willen uit hun school:

- **Mondmaskers in de klas** wordt het vaakst op nummer 1 gezet (1253 keer). De maatregel werd in totaal 2234 keer aangeduid. Voor 429 leerlingen is het de nummer 2, en voor 552 de nummer 3.
- **Minder uitstappen buiten de school** wordt in totaal het vaakst in de top 3 gezet (2489 keer). De maatregel is nipt de meest gekozen nummer 2 (946). Voor 937 leerlingen was dit de nummer 1, en het werd 606 keer op 3 gezet.
- **Minder leuke activiteiten op school** wordt in totaal 2028 keer aangeduid. Deze maatregel werd het vaakst aangeduid als de nummer 3 irritante maatregel (710 keer), maar voor 904 leerlingen is dit de nummer 2. En voor 414 leerlingen de nummer 1.

De ramen die open moeten staan (in totaal wel 1561 keer aangeduid) valt daarmee net buiten de top 3 meest aangeduide maatregelen. De maatregel wordt door scholieren wel 396 keer op nummer 1 gezet, 572 keer op nummer 2, en 593 keer op nummer 3.

Een ingekorte zomervakantie?

Het debat over een aanpassing van de schoolvakanties steekt ook op het einde van dit coronajaar weer de kop op. Wij vroegen aan de scholieren die niet afstuderen wat zij ervan zouden vinden als de zomervakantie vanaf volgend jaar ingekort wordt tot zes weken, en in ruil het herfst- en krokusverlof beide worden verlengd naar twee weken.

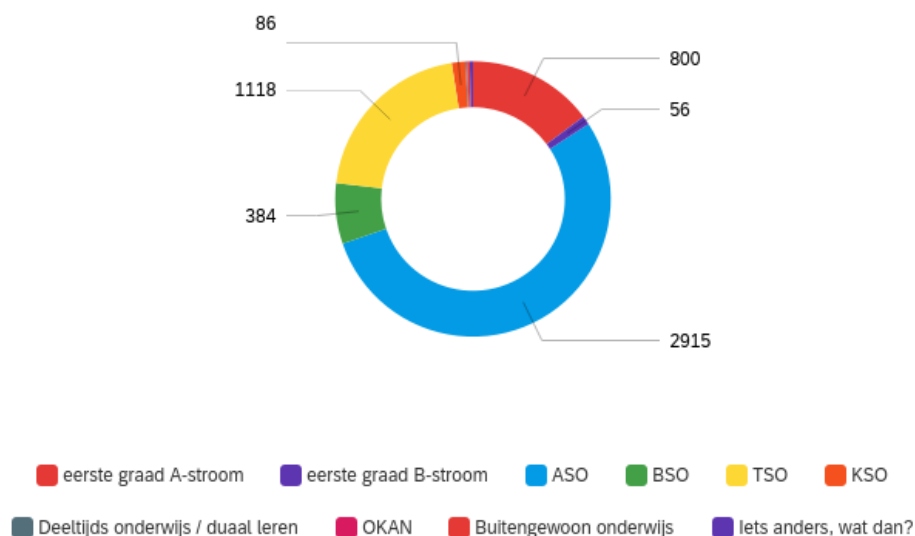
74% geeft meteen aan dat een slecht idee te vinden, 16% vindt het een goed idee en 10% heeft geen mening.

Na het lezen van de belangrijkste argumenten van de voor- en tegenstanders van zo'n aanpassing van de vakanties, stijgt de groep die het een goed idee vindt tot 20%. 64% blijft het een slecht idee vinden. **We concluderen dat er op dit moment geen breed draagvlak is bij scholieren om de schoolvakanties te herzien.**

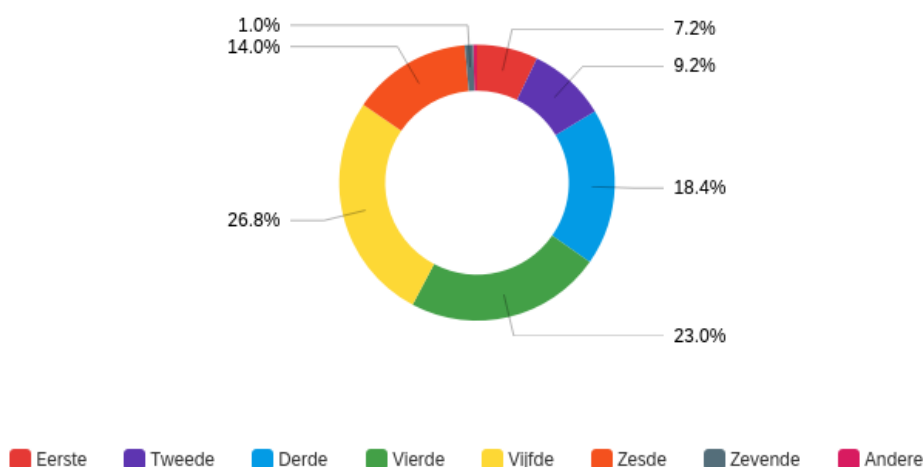
Wie vulde deze bevraging in?

5952 leerlingen vulden de bevraging in tussen 11 en 25 mei, waarvan 3920 leerlingen de volledige bevraging doorliepen.

2915 leerlingen uit het aso vulden de bevraging in, 1118 uit tso, 384 bso, en 800 uit de 1ste graad a-stroom. Omdat de groep uit het aso oververtegenwoordigd is in de bevraging en daardoor de resultaten kan beïnvloeden, analyseren we per vraag of er eventueel opvallende verschillen zijn tussen de onderwijstypes. De groepen eerste graad b-stroom, kso, deeltijds onderwijs, OKAN en buso zijn te klein om uitspraken over te doen. We nemen hun antwoorden wel mee als we spreken over de gehele groep scholieren

Vooraf leerlingen van de tweede en de derde graad vulden de bevraging in, waarbij het vierde en het vijfde jaar goed zijn voor bijna de helft van de antwoorden. Slechts 53 leerlingen uit het zevende jaar hebben deze bevraging ingevuld. Dat maakt het helaas niet mogelijk om betrouwbare uitspraken te doen over deze groep. We nemen hun antwoorden wel mee als we spreken over de gehele groep scholieren.

Raadpleeg alle cijfergegevens via deze link: <https://ql.tc/btSDou>